

Prof. UAM dr hab. Tadeusz Gadkowski

Zakład Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

**Ocena dorobku naukowego Pana dr Wojciecha Szczepana Staszewskiego
przygotowana na potrzeby postępowania habilitacyjnego prowadzonego na Wydziale
Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Jana Pawła II**

Obowiązujący stan prawny, a mianowicie art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1852, ze zm.), rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r., w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2014 r., poz. 1383) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165) określa następujące warunki, jakie powinien spełnić kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego: posiadanie stopnia naukowego doktora, wykazanie się osiągnięciami naukowymi uzyskanymi po otrzymaniu stopnia doktora, wniesienie znacznego wkładu w rozwój uprawianej dyscypliny naukowej oraz wykazanie się istotną aktywnością naukową. W związku z tym zasadniczym zadaniem recenzenta powołanego w tym postępowaniu habilitacyjnym jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy kandydat wypełnił wszystkie, stawiane przez te przepisy warunki, a zwłaszcza czy podlegający ocenie jego dorobek naukowy może zostać uznany za spełniający określone w tych przepisach warunki. Niżej zostaną więc sformułowane uwagi, które będą stanowiły odpowiedź na te pytania.

1. Stopień naukowy doktora nauk prawnych.

Pan dr Wojciech Staszewski jest absolwentem studiów prawniczych - dyplom magistra prawa uzyskał 26 października 1994 r. na podstawie odbytych studiów wyższych magisterskich na Wydziale Prawa Kanonicznego i Świeckiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na kierunku prawo w latach 1989 - 1994. Stopień naukowy doktora nauk prawnych dr Wojciech Staszewski uzyskał na podstawie uchwały Rady Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z 14 października 2003 r. Jego rozprawa doktorska pt. *Prawnomiędzynarodowe aspekty migracji ludności (ze szczególnym uwzględnieniem polskiej praktyki traktatowej)* została przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Wrzosa, a recenzentami w tym przewodzie doktorskim byli: prof. dr hab. Maria Frankowska i prof. dr hab. Jerzy Menkes.

Należy podkreślić, że dr Wojciech Staszewski od samego początku swojej kariery naukowej prowadził bardzo intensywne i wielowątkowe badania naukowe, których efektem była nie tylko rozprawa doktorska, ale również liczący 20 pozycji dorobek naukowy w postaci opublikowanych monografii i redakcji naukowych monografii oraz wyborów dokumentów (8 pozycji, w tym 5 w charakterze współautora), rozdziałów i artykułów w monografiach naukowych (5 pozycji), artykułów w czasopiśmie naukowych (5 pozycji) oraz haseł w encyklopediach i leksykonach (2 pozycje). Dorobek ten uzupełniają recenzje naukowe (1 pozycja), noty recenzyjne (10 pozycji), sprawozdania naukowe (10 pozycji) oraz inne opracowania (1 pozycja).

Oceniając ten dorobek należy sformułować co najmniej trzy spostrzeżenia. Po pierwsze - jest to dorobek znaczący na tym etapie rozwoju kariery naukowej. Po drugie - jest to dorobek zróżnicowany tematycznie, co bez wątpienia świadczy o bogatych zainteresowaniach naukowych autora na etapie jego kariery naukowej przed doktoratem. W dorobku tym dominuje problematyka współpracy transgranicznej oraz szczególnie bliska habilitantowi problematyka prawa konsularnego i dyplomatycznego. Po trzecie wreszcie - jest to dorobek, który sprawił, że nazwisko autora stało się rozpoznawalne w środowisku naukowym, o czym dobitnie świadczy współautorstwo powszechnie wykorzystywanego w procesie dydaktycznym wyboru dokumentów: *Prawo dyplomatyczne i konsularne*.

Jeżeli dodamy do tego udział habilitanta w 38 naukowych konferencjach i seminariach oraz inne osiągnięcia wykazane w autoreferacie, to w pełni uprawnione będzie stanowisko, że droga prowadząca do uzyskania przez Pana dr Wojciecha Staszewskiego stopnia naukowego doktora nauk prawnych zasługuje na jednoznacznie pozytywną i wysoką ocenę.

2. Ocena osiągnięć naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

2.1. Dorobek naukowy dr Wojciecha Staszewskiego.

Lektura dorobku naukowego kandydata do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego upoważnia do sformułowania stanowiska, że przygotowany i opublikowany po doktoracie dorobek jest obszerny i wielowątkowy. Widoczna jest „dynamika” rozwoju naukowego habilitanta w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, zarówno gdy idzie o zróżnicowanie tematyczne podejmowanej problematyki badawczej, jak również rozwój ilościowy publikowanych prac naukowych. Dorobek ten obejmuje 62 publikacje, nie licząc recenzji i not recenzyjnych oraz sprawozdań naukowych. Na dorobek ten składają się: monografie, redakcje naukowe monografii oraz wybory dokumentów (7 pozycji we współautorstwie), 14 rozdziałów i artykułów w monografiach naukowych, (4 pozycje we współautorstwie), 9 artykułów w czasopismach naukowych oraz 32 hasła w pięciu różnych encyklopediach i leksykonach. Ten obszerny dorobek naukowy habilitanta uzupełniają: recenzje naukowe (6 pozycji), noty recenzyjne (4 pozycje), sprawozdania naukowe (9 pozycji), tłumaczenie tekstów źródłowych (2 pozycje) oraz inne opracowania (2 pozycje, z tego jedna we współautorstwie).

Wyróżniony wyżej dorobek naukowy habilitanta, osiągnięty po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych, jest bogaty tematycznie. Autor podejmował w tym czasie zróżnicowaną i wielowątkową problematykę badawczą, mającą zarówno odpowiedni walor teoretyczny, jak i odpowiadającą na potrzeby polskiej praktyki międzynarodowej. Pośród tej pierwszej na szczególne wyróżnienie zasługują trzy następujące obszary badawcze: prawo dyplomatyczne i konsularne, współpraca międzynarodowa na szczeblu regionalnym i lokalnym, a zwłaszcza europejska współpraca transgraniczna oraz prawna problematyka migracji ludności ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień prawnomiędzynarodowych. Dwa pierwsze z nich stanowią kontynuację i znaczące rozwinięcie badań prezentowanych przez autora przed doktoratem. Problematyka migracyjna nawiązuje natomiast do jego zainteresowań naukowych wyeksponowanych we wspomnianej wyżej rozprawie doktorskiej.

W ramach pierwszego z tych obszarów badawczych wyraźnie dominuje problematyka prawa konsularnego, a zwłaszcza problematyka konsulatu honorowego. Takie publikacje dr W. Staszewskiego, jak np. opublikowane w języku angielskim artykuły: *Historical*

Development of the Institution of the Honorary Consul; (Review of Comparative Law 2002, vol. 7, s. 121-139), *Historical Outline of the Institution of Honorary Consul in Poland* (Review of Comparative Law 2003, vol. 8, s. 228-244) oraz kilka wcześniejszych artykułów opublikowanych w języku polskim spowodowały, że ich autor uzyskał i ugruntował sobie widoczną i uznaną pozycję w polskiej nauce prawa międzynarodowego w dziedzinie badań nad międzynarodowym i krajowym prawem konsularnym. Podobne spostrzeżenie można sformułować odnośnie do drugiego z wymienionych wyżej obszarów badawczych, w ramach których koncentrowała się działalność naukowa habilitanta po doktoracie. Dr W. Staszewski bardzo dobrze wyeksponował w swoich publikacjach istotę i specyfikę nowej w polskiej rzeczywistości prawnej i politycznej, po zasadniczych przemianach ustrojowych, formy współpracy międzynarodowej z udziałem niesuwerennych jednostek terytorialnych, a zwłaszcza samorządów różnego szczebla. Problematyka współpracy transgranicznej oraz - w mniejszej skali współpracy międzyregionalnej, była przedmiotem kilku wartościowych artykułów, takich jak np. *Ramy prawne współpracy transgranicznej Polski z państwami sąsiednimi*, w: A. Haładaj (red.), *Współpraca międzynarodowa w ochronie środowiska. Węzłowe problemy*, Radom 2004, s. 81-105 i *Ramy prawne polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej*, w: L. Olszewski, K. Wójtowicz (red.), *Polska i Niemcy wobec wyzwań procesów integracyjnych*, Wrocław 2004, s. 113-127. Podsumowując trzeci ze wskazanych wyżej obszarów badawczych dr W. Staszewskiego, a więc nawiązującą do tematyki jego rozprawy doktorskiej prawnomiędzynarodową problematykę migracyjną należy zauważyć, że autor wyraźnie rozwinął swoje badania, ukierunkowane w doktoracie przede wszystkim na polską praktykę traktatową w kontekście problemów migracyjnych. Efektem jego badań w tym obszarze badawczym było osiem nowych, często bardzo obszernych artykułów, spośród których na szczególne wyróżnienie zasługują dwa, podnoszące ważną problematykę migracyjną w kontekście europejskim, a mianowicie: *Swoboda przepływu osób w prawie pierwotnym Wspólnot Europejskich*, w: J. Menkes (red.), *Prawo międzynarodowe-problemy i wyzwania. Księga Pamiątkowa Profesor Renaty Sonnenfeld-Tomporek*, Warszawa 2006, s. 479-513 oraz *Zagadnienia migracji w konwencjach Rady Europy*, *Studia Prawnicze KUL* 2009, nr 1, s. 119-131. Dokonując oceny dorobku naukowego dr W. Staszewskiego w zakresie prawnomiędzynarodowej problematyki migracyjnej należy w szczególny sposób wyróżnić zwłaszcza te dwa teksty, jako że świadczą one o wyjściu przez autora w swoich badaniach poza problematykę klasycznego prawa międzynarodowego, poprzez odniesienie ich do specyficznych porządków prawnych, jakie bez wątpienia stanowi prawo Wspólnot

Europejskich /Unii Europejskiej oraz, w pewnym zakresie, dorobek normatywny Rady Europy.

Ważne miejsce w badaniach naukowych dr W. Staszewskiego po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych stanowi problematyka bardzo wyraźnie nawiązująca do polskiej praktyki traktatowej, a więc problematyka związana bezpośrednio ze stanowieniem i stosowaniem prawa w wybranych dziedzinach obrotu międzynarodowego z udziałem naszego kraju. Problematyka ta była oczywiście wyrazem indywidualnych zainteresowań habilitanta prawem traktatów i polską praktyką traktatową, ale równocześnie wynikała z jego bezpośredniej współpracy z Departamentem Prawno-Traktatowym Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Naukowym wyrazem tych zainteresowań i efektem tej współpracy jest kilka publikacji zarówno o charakterze bardziej ogólnym, jak np. *Traktaty o przyjaźni i współpracy zawarte przez Polskę. Wybór dokumentów*, Lublin 2005, a zwłaszcza merytoryczny wstęp do tego wyboru (współautorstwo), czy o charakterze bardziej szczegółowym, jak np. *Umowy o współpracy i wymianie młodzieży zawarte przez Polskę*, w: A. Przyborska-Klimczak, W. Staszewski (red.), *Prawo międzynarodowe publiczne. Studia i materiały*, Lublin 2006, s. 151-184. Z zakresu problematyki traktatowej, ale nawiązującej bardziej do prawa traktatów oraz do problematyki sukcesji należy wymienić interesujący artykuł *Sukcesja do umowy o współpracy kulturalnej z 1959 r.*, w: P. Czubik, W. Burek (red.), *Sukcesja do umów dwustronnych na przykładzie ewentualnej niepodległości Kurdystanu oraz umów międzynarodowych pomiędzy Irakiem a Polską*, Kraków 2016, s. 45-62.

O szerokiej skali zainteresowań naukowych habilitanta i jego badań realizowanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych dobrze świadczą kolejne publikacje, wychodzące poza określone wyżej podstawowe obszary badawcze. Ważna i wartościowa część dorobku naukowego dr W. Staszewskiego z tego okresu dotyczy problematyki nauki i nauczania prawa międzynarodowego. Wysoko należy bowiem cenić badania i publikacje przywracające i utrwalające pamięć o profesorach - nauczycielach prawa międzynarodowego, którzy przez swoje badania rozwijali naukę i budowali, często od podstaw dzisiejsze dobrze zorganizowane i silne kadrowo Katedry i Zakłady Prawa Międzynarodowego. O nauczycielach tych przekonująco pisał Profesor M. Lachs w swojej pracy *Rzecz o nauce prawa międzynarodowego*, Wrocław 1986, w której czytamy: „*Tematem moich rozważań jest Nauczyciel prawa międzynarodowego: jego przedmiot nauczania, jego rola w kształtowaniu umysłów słuchaczy, tych bezpośrednich oraz wszystkich innych, do których dotrze jego posłanie, w końcu także wpływ, jaki może i powinien on wywierać na samo prawo*”. (s. 5). Pan dr W. Staszewski ma w swoim dorobku kilka takich publikacji, dotyczących np.

Profesorów: Z. Cybichowskiego, C. Berezowskiego, H. Dembińskiego, R. Jasicy i A. Derynga. Publikacje te dobrze wpisują się w pozytywną tendencję przypominania i propagowania dorobku znaczących postaci polskiego życia naukowego.

Prezentacja dorobku naukowego habilitanta po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych byłaby niepełna, gdyby nie zwrócić uwagi na inne jeszcze obszary badawcze, w ramach których opublikował on pojedyncze teksty. Nie podając dokładnych danych bibliograficznych tych publikacji, szczegółowo wymienionych w autoreferacie, należy wymienić takie obszary badawcze, jak np. uznanie państwa, kodyfikacja prawa międzynarodowego, międzynarodowe drogi morskie i problematyka zrównoważonego rozwoju. Tych i innych jeszcze obszarów badawczych dotyczą również liczne hasła autorstwa habilitanta, opublikowane w kilku encyklopediach i leksykonach. Całości dorobku naukowego dr W. Staszewskiego opublikowanego po doktoracie dopełniają trzy wybory dokumentów źródłowych z zakresu prawa międzynarodowego i praktyki międzynarodowej, niezwykle pożyteczne zwłaszcza w procesie dydaktycznym (współautorstwo).

Ocena walorów teoretycznych obszernego i wielowątkowego dorobku naukowego habilitanta po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych z jednej strony i ocena znaczenia tego z punktu widzenia potrzeb praktyki międzynarodowej – z drugiej, jest jednoznacznie pozytywna. Dr W. Staszewski powołuje i rozwija w swoich pracach ugruntowane konstrukcje teoretyczne w tych dziedzinach prawa międzynarodowego, które stanowią wyróżnione wyżej obszary jego badań oraz dokonuje solidnej, szczegółowej analizy regulacji normatywnych pod kątem rzeczywistych potrzeb praktyki międzynarodowej. Autor bardzo dobrze prezentuje prawo międzynarodowe w działaniu i dokonuje jego krytycznej oceny. Dowodzą tego liczne publikacje, zwłaszcza z zakresu prawa konsularnego. Autor bardzo dobrze powiązał swoje badania z konkretnymi problemami, jakie powstają w procesie stosowania międzynarodowego i krajowego prawa konsularnego. Kompetencje habilitanta w zakresie analizy i interpretacji regulacji normatywnych w podejmowanych i realizowanych przez niego obszarach badawczych nie budzą wątpliwości, a świadczy o tym dobitnie bardzo szeroki i szczegółowy zakres takiej analizy i interpretacji, jaką znajdujemy w jego publikacjach.

Biorąc pod uwagę powyższe, ocena oryginalnego i nowatorskiego dorobku naukowego dr W. Staszewskiego, przygotowanego i opublikowanego po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych może być i jest jednoznacznie pozytywna.

2.2. Ocena wskazanego osiągnięcia naukowego zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 1. ustawy z dnia 14 marca 2003 r. stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Zgodne z postanowieniami art. 16 w ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki osiągnięciem naukowym może być zarówno samodzielne dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, jak i monotematyczne cykle publikacji lub część pracy zbiorowej, pod warunkiem, że opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Pan dr Wojciech Staszewski wskazał jako takie osiągnięcie swoją monografię pt. *Konsul honorowy w prawie międzynarodowym i w praktyce polskiej*, opublikowaną w Wydawnictwie Naukowym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w roku 2015, liczącą 369 stron tekstu oraz bardzo bogaty wykaz bibliografii.

Wskazana monografia została poświęcona problematyce konsulatu honorowego - klasycznej instytucji prawa konsularnego, zaliczanej zarazem do najstarszych instytucji prawa międzynarodowego. Na przykładzie tej klasycznej instytucji prawa międzynarodowego habilitant bardzo dobrze analizuje i prezentuje relacje pomiędzy rozwojem prawa międzynarodowego a rozwojem i funkcjonowaniem jego instytucji. Podkreśla wyraźnie, że mamy tu do czynienia ze swego rodzaju „sprzężeniem zwrotnym” w tym sensie, że rozwój prawa międzynarodowego wpływa na rozwój tych instytucji, ale z drugiej strony rozwój tych instytucji oddziałuje odpowiednio na rozwój prawa międzynarodowego. Jednakże już z samego tytułu monografii wynika specyfika badanej instytucji, jako że status prawny konsulatu honorowego, jak i konsula honorowego określają zarówno normy prawa międzynarodowego, jak i normy prawa krajowego. W związku z tym należy podkreślić bardzo dobry wybór tematu monografii, zwłaszcza w kontekście nowej polskiej ustawy *Prawo konsularne* z 25 czerwca 2015 r., która weszła w życie 1 listopada 2015 r., a która problematyce konsułów honorowych poświęca cały dział V (art. 120-137). Wybór problematyki badawczej zaprezentowanej w tej monografii po raz kolejny potwierdza sformułowaną wyżej tezę, że dr W. Staszewski podejmuje w swoich badaniach bardzo ważną problematykę badawczą, niezwykle aktualną i oczekiwaną z punktu widzenia potrzeb praktyki stosowania prawa. Jest to szczególna umiejętność reagowania przez naukę na potrzeby praktyki, jak również umiejętność zaprezentowania prawa i konkretnych jego instytucji w działaniu. Aspekt praktyczny problematyki badawczej zaprezentowanej w

ocenianej monografii jest szczególnie ważny, ale połączony on jest umiejętnie z aspektem normatywnym i doktrynalnym, jako że habilitant trafnie i we właściwych proporcjach przedstawił ich wzajemne oddziaływanie, co zresztą jest w ogóle cechą i zaletą również innych prac tego autora.

Na ocenę kompetencji badawczych i warsztatu naukowego autorów prac przygotowywanych w ramach procedury uzyskiwania stopnia naukowego wpływa również umiejętność właściwego sformułowania celu pracy i postawienia konkretnej hipotezy badawczej. W tym kontekście należy podkreślić, że dr W. Staszewski takie umiejętności zaprezentował, stawiając konkretne pytanie, wpisane w hipotezę badawczą, a ujęte w następujący sposób: „...na ile współczesna instytucja konsula honorowego jest pochodną uwarunkowań historycznych i na ile jej współczesne uwarunkowania (prawne i faktyczne) odpowiadają na zapotrzebowanie naszych czasów? Na ile także rozwój instytucji konsula honorowego jest skorelowany z rozwojem prawa międzynarodowego i na ile rozwój tego ostatniego wpływa na przedmiotowa instytucję?„ (s. 15). Metodologia przygotowywania pracy na stopień naukowy wymaga również właściwego wykorzystania podstawowych metod badawczych, co dla niektórych autorów stanowi poważne wyzwanie. Jest oczywiste, że metodą badawczą, która jest najczęściej wykorzystywana w nauce prawa jest metoda dogmatyczna, bez której nie jest możliwa analiza źródeł prawa międzynarodowego. Musi ona jednak uwzględniać specyfikę prawa międzynarodowego, a zwłaszcza specyfikę jego źródeł. Analiza źródeł prawa międzynarodowego wymaga w pierwszej kolejności ustalenia ich treści, a to zadanie jest znacznie bardziej skomplikowane, aniżeli przy analizie norm prawa krajowego. Zadanie to jest trudne nie tylko w odniesieniu do norm, jakie znajdujemy w umowach międzynarodowych, ale przede wszystkim w odniesieniu do norm zwyczajowych oraz ogólnych zasad prawa międzynarodowego. W tym ostatnim przypadku niezbędna jest rekonstrukcja ich treści w oparciu o inne normy prawne oraz praktykę państw i innych podmiotów prawa międzynarodowego. Praktykę tę odzwierciedla w znacznej mierze orzecznictwo sądów międzynarodowych, które ma istotne znaczenie dla badań prowadzonych w każdej dziedzinie prawa międzynarodowego. Trudno sobie wyobrazić osiągnięcie zamierzonego celu badań bez zastosowania również metody prawnoporównawczej i historycznej. W tym kontekście należy podkreślić, że habilitant, jako doświadczony badacz i autor wielu publikacji z zakresu zróżnicowanej problematyki prawa międzynarodowego potrafi umiejętnie łączyć i stosować w praktyce swoich badań wszystkie niezbędne dla prac prawniczych metody badawcze. Cieszy zwłaszcza szerokie wykorzystanie metody historycznej, która niewątpliwie znacząco wpływa na merytoryczny poziom prac

prawniczych, a która nie przez wszystkich autorów wykorzystywana jest we właściwym zakresie i we właściwych proporcjach. Autor świadomie założył tak szerokie wykorzystanie metody historycznej, która dominuje w większości fragmentów jego monografii, ponieważ przyjął, że metoda ta: ” ...umożliwiła przeanalizowanie kontekstu historycznego, bez którego prowadzone w pracy rozważania nie miałyby solidnego fundamentu....Sięgnięcie po nią wymusił także fakt, że rozwój tytułowej instytucji i wpływ jej genezy oraz późniejszego rozwoju na współczesność winien zostać zbadany, by osiągnąć założony cel badawczy niniejszej pracy.”(s. 18). Autor podkreślił też, że pomocniczo posiłkował się metodą ilościową, umożliwiającą mu dokonanie analizy danych statystycznych w zakresie stosowania instytucji konsula honorowego w praktyce, co z kolei umożliwiło „...ukazanie skali zjawiska i na tej podstawie doprowadziło do wniosków końcowych.” (s. 18). Zaprezentowana w recenzowanej monografii metodologia badań nie budzi zastrzeżeń i potwierdza przekonanie o wysokich kompetencjach dr W. Staszewskiego w zakresie samodzielnego podejmowania i prowadzenia badań naukowych.

Przywilejem autora jest przyjęcie takiej konstrukcji pracy, która w optymalny sposób zapewni realizację założonego celu badań. Przyjęta przez habilitanta konstrukcja jego monografii jest przemyślana, wyrazista i we właściwych proporcjach rozbudowana. Swoje merytoryczne rozważania autor zaprezentował w sześciu rozdziałach, poprzedzonych spełniającym wymagane założenia metodologiczne wstępem. Godny podkreślenia jest fakt, iż rozważania merytoryczne zawarte w każdym rozdziale autor kończy podsumowaniem, co bez wątpienia ułatwia lekturę monografii. W rozdziale I, zatytułowanym: *Kształtowanie się instytucji konsula honorowego* autor zaprezentował proces kształtowania się instytucji konsula honorowego, bazując na ogólnie przyjętych kryteriach periodyzacyjnych i na tle ogólnego procesu rozwoju prawa międzynarodowego. Przedstawił ewolucję tej instytucji, wykazując jej przydatność dla praktyki stosunków międzynarodowych i występując jako zdeterminowany orędownik jej wykorzystywania w tych stosunkach. Interesujące merytorycznie rozważania znajdujemy w rozdziale II, zatytułowanym: *Konsul honorowy – kategoria prawna i prawnicza*. W rozdziale tym habilitant zaprezentował analizę pojęcia „konsul honorowy”, bazując przy tym na prawnoporównawczej i dogmatycznoprawnej analizie postanowień reprezentatywnych umów międzynarodowych, aktów prawa wewnętrznego oraz poglądów doktryny. Formułując konkluzję o braku legalnej definicji tego pojęcia i wskazując na ryzyko związane z definiowaniem fundamentalnych pojęć przez doktrynę, dr W. Staszewski ustalił własny katalog elementów definicyjnych niezbędnych do zbudowania autorskiej, poprawnej pod kątem wymogów logiki prawniczej definicji tego

pojęcia. W rozważaniach tych widać doskonałą znajomość prawa konsularnego - międzynarodowego i krajowego, wszechstronną znajomość doktryny prawa międzynarodowego oraz prawdziwą pasję badawczą habilitanta, jednoznacznie identyfikującego się z prezentowaną problematyką badawczą. Wychodząc z podstawowego założenia, że status prawny konsula honorowego regulowany jest zarówno przez normy prawa międzynarodowego, jak i normy prawa krajowego, trzy następne rozdziały monografii autor poświęcił na analizę i interpretację tych regulacji prawnych. W rozdziale III, zatytułowanym: *Status konsula honorowego w świetle Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych i dwustronnych konwencji⁹ konsularnych zawartych przez Polskę* habilitant, na bazie ogólnej problematyki formalnych źródeł prawa międzynarodowego, dokonał szczegółowej i krytycznej analizy postanowień Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 1963 r. oraz postanowień dwustronnych konwencji konsularnych. Przedstawił też ewolucję rozwiązań występujących we wcześniejszych i aktualnych konwencjach konsularnych z udziałem Polski jako strony odnośnie do możliwości korzystania z instytucji konsula honorowego w praktyce. Dwa następne rozdziały autor poświęcił krajowym, polskim regulacjom normatywnym określającym status instytucji konsula honorowego. W związku z tym w rozdziale IV, który jest zatytułowany: *Kształtowanie się instytucji konsula honorowego i jej stosowanie w praktyce polskiej w okresie II RP oraz pierwszych latach Polski Ludowej* znajdujemy rozważania na temat wykorzystania instytucji konsula honorowego w praktyce stosunków międzynarodowych II Rzeczypospolitej i zaniechania jej stosowania w Polsce Ludowej. Problematyce wykorzystania instytucji konsula honorowego we współczesnej, polskiej praktyce konsularnej poświęcony jest rozdział V, zatytułowany: *Instytucja konsula honorowego we współczesnej praktyce polskiej*. Autor formułuje w nim rozważania dotyczące najważniejszych problemów związanych z aktywnością konsulów honorowych w polskiej praktyce konsularnej, uwzględniając już nowy stan prawny na podstawie ustawy Prawo konsularne z 2015 r. W ostatnim, VI rozdziale ocenianej monografii, zatytułowanym: *Stosowanie instytucji konsula honorowego w międzynarodowej praktyce państw* znajdujemy natomiast wyczerpujące rozważania na temat wykorzystania instytucji konsula honorowego w praktyce konsularnej. Rozważania te dobrze obrazują skalę wykorzystania i aktywności honorowych urzędów konsularnych w praktyce konsularnej. Autor formułuje również konkretne, autorskie rozwiązania instytucjonalne, które potencjalnie mogłyby ułatwiać funkcjonowanie honorowych urzędów konsularnych, a zwłaszcza realizację ich funkcji. Podsumowanie merytorycznych rozważań zaprezentowanych w sześciu rozdziałach omawianej monografii znajdujemy w dobrze rozbudowanym zakończeniu. Habilitant

formułuje w nim uwagi *de lege lata* oraz konkretne postulaty *de lege ferenda*. Należy podkreślić, że takie postulaty i własne oceny rozwiązań legislacyjnych autor prezentuje w różnych częściach pracy, czego dobrym przykładem mogą być uwagi i postulaty sformułowane w kontekście oceny niektórych rozwiązań przyjętych w nowej ustawie *Prawo konsularne* z 2015 r. Są to postulaty gotowe do wykorzystania przez ustawodawcę w toku przyszłych i według autora nieodległych prac legislacyjnych. W tym kontekście jeszcze bardziej uprawniona wydaje się być formułowana już wcześniej teza, że badania naukowe dr W. Staszewskiego są bardzo ściśle związane z praktyką stanowienia i stosowania prawa, a ich przydatność dla tej praktyki nie budzi żadnych wątpliwości. Podkreślić należy, że dla zaprezentowania problematyki badawczej recenzowanej monografii autor wykorzystał bardzo obszerną i reprezentatywną bibliografię, której zestawienie zajmuje ponad 40 stron.

Reasumując tę część uwag recenzyjnych należy podkreślić, że habilitant zaprezentował w swojej pracy bardzo interesującą i aktualną problematykę badawczą. W wielu fragmentach recenzowanej monografii autor wychodzi poza problematykę prawa międzynarodowego, co wynika z istoty badanej instytucji konsula honorowego. Wszystkie rozważania autora bez wątpienia odzwierciedlają skalę i znaczenie problemów, jakie wynikają ze statusu prawnego konsulatu honorowego i konsula honorowego. Wiedza dr W. Staszewskiego na ten temat jest niezwykle obszerna, ale również szczegółowa i precyzyjna. Rozważając prawnomiędzynarodową i krajową problematykę konsulatu honorowego habilitant w sposób kompetentny zaprezentował przede wszystkim wyczerpującą i głęboką analizę wcześniejszych i dzisiejszych rozwiązań normatywnych, jak również odwołał się do podstawowych koncepcji teoretycznych w dziedzinie prawa konsularnego. Rozważania merytoryczne dr W. Staszewskiego świadczą bez wątpienia o jego kompetencjach merytorycznych w tej dziedzinie i szerzej - w zakresie prawa międzynarodowego, których źródłem są w dużej mierze: doświadczenie naukowe i pasja badawcza, jak również godna odnotowania umiejętność podejmowania nowych, aktualnych zagadnień badawczych, ważnych z punktu widzenia potrzeb praktyki stosowania prawa międzynarodowego.

Biorąc pod uwagę powyższe, ocena wskazanego osiągnięcia naukowego zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 1. ustawy z dnia 14 marca 2003 r. stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki może być i jest jednoznacznie pozytywna.

3. Ocena aktywności naukowej i dydaktycznej.

Jak podkreśliłem wyżej, aktywność naukowa habilitanta jest bardzo duża. Świadczy o tym liczba opublikowanych prac naukowych, zwłaszcza po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Wartość naukowa i poziom merytoryczny tych prac zasługuje na wysoka ocenę. Aktywność naukowa habilitanta można z całą pewnością uznać za istotną, wielowątkową, niewątpliwie rozwijającą stan badań naukowych w zakresie podejmowanej i realizowanej problematyki badawczej, która często ma charakter nowatorski i odpowiada na zapotrzebowanie praktyki. O ustalonej pozycji naukowej habilitanta w zakresie realizowanej przez niego problematyki badawczej świadczy również fakt, że pełnił on wcześniej funkcję sekretarza redakcji, a aktualnie redaktora tematycznego *Studiów Prawniczych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, jak również recenzenta na potrzeby kilku czasopism naukowych. Dr W. Staszewski czynnie uczestniczy również w pracach kilku organizacji i towarzystw naukowych, a jego szczególna aktywność w tym zakresie wiąże się z obowiązkami członka zarządu Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego. Habilitant realizował również badania naukowe w ramach zamawianych projektów badawczych, jak również był kierownikiem grantu wewnętrznego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w ramach badań własnych na temat bilateralnych stosunków polsko-kirgiskich w świetle prawa międzynarodowego. Bardzo dynamiczna jest aktywność naukowa dr W. Staszewskiego, realizowana przez udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, także z referatami. Brał on udział w 68 konferencjach, seminariach i sesjach naukowych, z czego w 30 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Podobnie należy ocenić jego udział w innych spotkaniach naukowych, a zwłaszcza spotkaniach organizowanych przez i w ramach Grupy Polskiej Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego.

Na szczególne podkreślenie zasługuje dorobek dydaktyczny dr W. Staszewskiego.. Habilitant z powodzeniem prowadził i prowadzi zajęcia dydaktyczne, zwłaszcza na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, ale również na Akademii Obrony Narodowej, Uniwersytecie Rzeszowskim, Wyższej Szkole Dziennikarskiej im. Melchiora Wańkowicza w Warszawie, Collegium Varsoviense, Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu oraz Wyższej Szkole Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie. Są to wykłady i konwersatoria i seminaria nie tylko z prawa międzynarodowego, ale również z przedmiotów pokrewnych. W ramach realizacji procesu dydaktycznego dr W. Staszewski sprawował i sprawuje opiekę merytoryczną nad pracami magisterskimi (146 prac magisterskich na

Katolickim Uniwersytecie Lubelskim) i licencjackimi (46 prac magisterskich na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i Collegium Varsoviense). Prace jego magistrantów uzyskiwały nagrody i wyróżnienia w konkursach na najlepsze prace magisterskie. W ramach tej samej dziedziny aktywności habilitant recenzował prace magisterskie i licencjackie na potrzeby egzaminów dyplomowych (49 prac magisterskich i 70 prac licencjackich). Do istotnych osiągnięć dydaktycznych habilitanta należy również zaliczyć sprawowanie opieki merytorycznej w charakterze tutora nad studentami Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych Działalność dydaktyczną habilitanta oceniam więc jako szeroko rozbudowaną, dynamiczną i wielowątkową.

4. Konkluzja.

Konkludując powyższe uwagi mogę jednoznacznie stwierdzić, że Pan dr Wojciech Staszewski podejmuje i realizuje wielowątkową i zróżnicowaną aktywność naukową, obejmującą, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, kilka wyraźnie zarysowanych obszarów badawczych w zakresie prawa międzynarodowego, której rezultaty mogą być ocenione jako wnoszące znaczny wkład w rozwój uprawianej dyscypliny naukowej, a tym samym umożliwiające mu ubieganie się o kolejny awans naukowy. W związku z tym i w świetle sformułowanych wyżej uwag i ocen mogę stwierdzić, że Pan dr Wojciech Staszewski spełnia warunki określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1852 ze zm.) i wnioskuję o dopuszczenie go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Prof. UAM dr hab. Tadeusz Gadkowski